

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 14 juli 2022

Mål nr

B 6358-21

PARTER

Klagande

AP

Ombud och offentlig försvarare: Advokat IKN

Motpart

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Ofredande

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten för Västra Sveriges dom 2021-09-22 i mål B 3446-21

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

IKN ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av AP i Högsta domstolen med 14 420 kr. Av beloppet avser 11 536 kr arbete och 2 884 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

AP har yrkat att Högsta domstolen ska ogilla åtalet för ofredande och att påföljden ska lindras.

Riksåklagaren har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

DOMSKÄL

Bakgrund

1. AP åtalades för ofredande enligt 4 kap. 7 § brottsbalken med följande gärningspåstående.

AP har, i ett mail till SS, skickat ett fotografi på sig själv med en snara runt halsen och skrivit att SS fick som hon ville. Det hände den 8 mars 2020 i Alingsås kommun eller på annan plats i Sverige. Gärningen kunde förväntas kränka SSs frid på ett kännbart sätt. AP begick gärningen med uppsåt.

2. AP åtalades samtidigt för överträdelse av kontaktförbud. Det åtalet avsåg en händelse som hade inträffat den 14 april 2020.

3. Tingsrätten dömde AP för ofredande och överträdelse av kontaktförbud och bestämde påföljden till 50 dagsböter om 80 kr. AP överklagade tingsrättens dom men hovrätten beslutade att inte meddela prövningstillstånd.

4. Härefter meddelade Högsta domstolen prövningstillstånd i hovrätten beträffande åtalet för ofredande samt påföljd (se Högsta domstolens beslut den 24 maj 2021 i mål Ö 6302-20).
5. Hovrätten har därefter fastställt tingsrättens dom.

Prejudikatfrågan

6. Målet gäller frågan om avsändandet av ett meddelande har utgjort ett sådant hänsynslöst agerande som kan föranleda ansvar för ofredande.

Straffbestämmelsen om ofredande

7. För ofredande döms den som fysiskt antastar någon annan eller utsätter någon annan för störande kontakter eller annat hänsynslöst agerande, om gärningen är ägnad att kränka den utsattes frid på ett kännbart sätt. Straffskalan för brottet är böter eller fängelse i högst ett år. (Se 4 kap. 7 § brottsbalken.)
8. Intill utgången av år 2017 hade paragrafen en annan lydelse; ansvar för ofredande skulle ådömas den som ”handgripligen antastar annan eller ofredar honom genom skottlossning, stenkastning, oljud eller annat hänsynslöst beteende”. Ett av skälen till att paragrafen ändrades var att lagstiftaren ville tydliggöra dess innebörd, bl.a. genom ett uttryckligt rekvisit om att gärningen, för att vara straffbar, måste vara ägnad att kränka någons frid på ett kännbart sätt. Ett annat syfte var anpassa bestämmelsen till nya sätt att kommunicera. (Se prop. 2016/17:222 s. 58 f.)
9. Liksom tidigare är straffbestämmelsen inte avsedd att träffa gärningar som är ovälkomna, otrevliga eller obehagliga men som den enskilde rimligen bör tåla (jfr a. prop. s. 59). Det straffbara området begränsas i paragrafens nya

lydelse väsentligen på två sätt; dels genom ett krav på att gärningen ska vara ägnad att kränka den utsattes frid på ett kännbart sätt, dels genom ett krav på att gärningen ska vara hänsynslös. Mänskliga relationer kan rymma en lång rad beteenden som är ägnade att störa andra människors frid på ett tydligt sätt men som i en del fall ändå inte bör föranleda straffansvar. Avgörande vid straffbestämmelsens tillämpning blir då om agerandet i den enskilda situationen karakteriseras av hänsynslöshet.

10. I förarbetena anges vissa exempel på vad som kan utgöra ett hänsynslöst agerande, t.ex. att allvarligt skrämma eller störa någon genom höga ljud eller pyroteknik, att filma någon på ett påträngande sätt eller att framföra falska dödsbud. Det hänvisas också till den praxis som har utvecklats i anslutning till paragrafens tidigare lydelse. (Se a. prop. s. 99.)

11. Såvitt går att utläsa av förarbetena har lagstiftaren inte avsett att generellt utvidga paragrafens tillämpningsområde. För att ett agerande ska bedömas som hänsynslöst bör det därför fortfarande krävas att det på ett påtagligt sätt avviker från vad som är socialt godtaget.

Närmare om ofredande genom muntlig eller skriftlig kommunikation

12. Lagändringen innebär ett ökat fokus på fridskränkningar som sker i form av muntlig eller skriftlig kommunikation. I förarbetena uttalas att i begränsad utsträckning bör även ett enstaka yttrande på grund av sitt innehåll kunna anses ge uttryck för ett hänsynslöst agerande. Förutom framförandet av falska dödsbud kan det vara fråga om yttranden som ligger nära hot eller som annars allvarligt kränker människovärdet eller rubbar tryggheten och tilliten till andra människor eller på annat sätt ger uttryck för hat mot någon. Av betydelse är det sammanhang i vilket yttrandet fälls. Yttranden som uttalas inom ramen för en hetsig ordväxling bör normalt inte omfattas av straffansvar. (Se a. prop. s. 62 f. och 99.)

13. I rättspraxis som anknyter till paragrafens tidigare lydelse har enstaka olämpliga yttranden vanligen inte bedömts som ofredande (se t.ex. NJA 1997 s. 359 och ”Den upprörde hyresvärden” NJA 2000 s. 661). Det finns fortfarande anledning till viss återhållsamhet i detta avseende. I linje med uttalandena i förarbetena kan emellertid den nya lagtexten tillämpas på vissa slag av särskilt störande eller illvilliga yttranden eller meddelanden.

14. Ett självmordshot, uttalat till en närstående, kan uppenbarligen ofta vara ägnat att störa mottagarens frid. I vad mån ett sådant hot också är hänsynslöst, och därmed kan medföra ansvar för ofredande, får avgöras med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Att en person uttalar att han eller hon avser att ta sitt liv kan dock i sig inte anses som hänsynslöst. Men bedömningen kan bli annorlunda om uttalandet har fällts av ren illvilja eller om det annars har utformats på ett sätt som har varit avsett att vara särskilt skrämmande och obehagligt för mottagaren.

Bedömningen i detta fall

15. AP och SS hade fram till år 2016 en relation och de har två söner gemensamt. Av utredningen har också framgått att de under den i målet aktuella tidsperioden tvistade om vårdnad och umgänge om sönerna, att AP sedan slutet av februari 2020 inte hade träffat sönerna och att han hade tagit mycket illa vid sig av detta.

16. Det mejl som AP skickade till SS den 8 mars 2020 hade rubriken ”well du fick som du ville”. Mejlet innehåller i övrigt endast en bild av AP. På bilden har han en snara om halsen och snaran är fäst i en takbjälke. Mejlet kan, satt i sitt sammanhang, inte tolkas på annat sätt än att AP hotade med att ta sitt liv och att hans självmord skulle vara SSs fel.

17. Särskilt mot bakgrund av att AP och SS hade barn tillsammans är det uppenbart att mejlet var ägnat att kränka SSs frid på ett kännbart sätt.

18. Frågan är då om APs agerande var hänsynslöst. Ett självmordshot kan, som redan har konstaterats (se p. 14), i sig inte anses hänsynslöst men bedömningen kan bli annorlunda om hotet har framställts av ren illvilja eller annars har utformats på ett sätt som varit avsett att vara särskilt skrämmande och obehagligt.

19. Det finns anledning att godta APs uppgift att han vid tillfället hade tankar på att ta sitt liv. Att han i den upprörda situationen valde att förmedla detta till SS kan i sig inte anses hänsynslöst.

20. AP gav emellertid medvetet, genom den bifogade bilden, meddelandet en särskilt skrämmande och brutal utformning. Det är också tydligt att han genom mejlets rubriksättning ville ge SS uppfattningen att hon bar skulden för det tilltänkta självmordet. Vid en sammantagen bedömning måste hans agerande betecknas som hänsynslöst.

21. Åtalet för ofredande ska därför bifallas.

22. Påföljden för detta brott och för den överträdelse av kontaktförbud som tingsrätten har dömt honom för bör, såsom hovrätten funnit, bestämmas till 50 dagsböter.

I avgörandet har deltagit justitieråden Anders Eka, Agneta Bäcklund (skiljaktig), Sten Andersson (referent), Stefan Reimer och Jonas Malmberg. Föredragande har varit justitiesekreteraren Heléne Åberg Benalal.

SKILJAKTIG MENING

Justitierådet Agneta Bäcklund är skiljaktig och ogillar åtalet för ofredande.
Hon anför:

Jag ställer mig bakom det som anges i domen till och med punkten 19. Jag menar att domskälen därefter bör ha följande lydelse.

20. Det råder ingen tvekan om att meddelandet genom rubriksättningen och bilden måste ha framstått som skrämmande och obehagligt för SS. Meddelandet ger också uttryck för obetänksamhet och viss hänsynslöshet från APs sida. Med hänsyn till det tillstånd som han befann sig i och omständigheterna i övrigt kan det dock inte tolkas som ett uttryck för illvilja eller en medveten önskan om att orsaka SS obehag. Meddelandet måste i stället uppfattas på det sätt som AP själv beskriver, som ett rop på hjälp.

21. Med hänsyn till den återhållsamhet som enligt min mening bör prägla tillämpningen i situationer av det aktuella slaget ska hans handlande inte betecknas som hänsynslöst och omfattas därför inte av straffansvar för ofredande.

22. Hovrättens dom ska sålunda ändras och AP ska frikännas från ansvar för ofredande.

Jag är i övriga frågor ense med majoriteten.
